
Americké versus české vysoké školy

Americké versus české vysoké školy

Podle nejcitovanějšího žebříčku vysokých škol skončilo v první desítku nejlepších světových univerzit osm amerických institucí. Z českých škol se nejlépe umístila pražská Karlova univerzita - a to v třetí stovce. Co stojí za úspěchem amerických vysokých škol? Dobré financování a vynikající profesori jsou bezesporu americkou výhodou, nicméně na úspěchu se podílí i liberálnější osnovy či osobnější přístup ke studentovi.

Money, money, money

Na rozdíl od českých VŠ netrpí americké univerzity ani zdaleka nedostatkem financí. S miliardovými majetky Harvardu, Yale či Stanfordu se nemohou porovnávat ani ty nejprestižnější školy v Čechách. Fakta hovoří za vše, například podíl univerzitních příjmů na počet studentů největší české VŠ, Univerzity Karlovy je zhruba pětadvacetkrát nižší než u Princetonské univerzity. Běžného vysokoškoláka však nezajímá rozpočet univerzity, nýbrž to jak se (ne)dostatek projeví na kvalitě jeho studentského života. V tom vyhrávají americké školy na plné čáře.

VŠ v USA jsou ze svých vysokých příjmů schopny financovat výborná vybavení. Od fitnesscenter pro studenty po moderně zařízené laboratoře. Koleje a menzy amerických škol splňují ty nejvyšší standardy. Školy si navíc díky štědrým rozpočtům mohou dovolit pozvat exkluzivní hosty (tzv. guest speaker) na své kampusy. U řečnického pultu se tak za jeden semestr mohou vystřídat osobnosti mezinárodního významu. Americkým studentům přednáší Madeleine Albrightová, Bono Vox či Stephen Hawking. Stále častějšími hosty na v amerických přednáškových síních jsou překvapivě i Václav Havel a Václav Klaus.

Profesor celebrita

Dovolím si tvrdit, že povolání vysokoškolského profesora ve Spojených státech patří mezi ta nejprestižnější. Samozřejmě k tomu přispívá dobré finanční ohodnocení zaměstnanců amerických univerzit. Zde se rovněž hodí porovnání s českými poměry. Činí-li průměrný plat českého vysokoškolského profesora 35 tisíc korun, pak si jeho americký kolega, který bezplatně bydlí a stravuje se v rámci kampusu, vydělá pětkrát více. Školy si tudíž mohou dovolit zaměstnat profesorské celebrity. I menší školy jako například Emory University zaměstnávají učitelské superstars typu Salmana Rushdieho či Ala Gora.

Častý je osobní přístup ke studentovi. Není neobvyklé, že na začátku každého semestru rozdají učitelé studentům svá telefonní čísla pro případ, že by chtěli pomoci s učivem. Podobně jako u českých škol, mají američtí profesori konzultační hodiny, v nichž jsou ochotni vysvětlit látku a případně pomoci s tím, čemu student nerozumí. Málokde se vám však podaří diskutovat o vaší oblíbené knížce tváří v tvář s nositelem Pulitzerovy ceny než ve Spojených státech.

Pět lidí ve třídě

Podobně jako na českých VŠ probíhá i v Americe celá řada přednášek v obrovských aulách se stovkou dalších posluchačů. Avšak na rozdíl od českých škol tráví američtí vysokoškoláci většinu času v seminářích o pěti až deseti lidech. (Slyšel jsem i případy, kdy se studenti scházeli celý semestr ve třech.) Počet studentů na jednoho profesora (tzv. student-faculty ratio) dosahuje na většině škole deseti studentů na jednoho profesora. Na některých školách je však toto číslo o dost nižší. V tomto ukazateli si české školy v porovnání s americkými nevedou až tak špatně. Kupříkladu Masarykova univerzita má tento podíl studentů a profesorů zhruba šestnáct ku jedné. Vzhledem k jejímu podfinancování se jedná o fenomenální výsledek.

Škola není všechno

Zatímco zájmové kroužky končí pro české studenty většinou po maturitě, ne-li dříve, mimoškolní aktivity, tzv. extracurriculars (EC), jsou pro americké vysokoškoláky nedílnou součástí jejich života. Bez nadsázky se dá říci, že každý vysokoškolák ve Státech se účastní těchto EC. Ať už jde o pěvecký sbor, studentský parlament, školní divadlo či nesčetné množství sportů, americký vysokoškolák si má opravdu z čeho vybrat. Je rovněž zajímavé, že všechny tyto spolky, kluby a mančafy jsou vesměs vedené samotnými studenty. Škola jim nicméně bezesporu vychází velmi vstříc - už jen tím, že všechny organizace na svém kampusu štědře sponzoruje.

Vyšší střední

Na rozdíl od svých českých protějšků nejsou americké VŠ příliš odborově zaměřené. Je však důležité zmínit, že se zde bavíme o bakalářských a nikoliv magisterských programech. Těmi si totiž každý Američan musí projít před tím, než získá titul magistra. Bakalář v Americe trvá čtyři roky, a co se učebního programu týče, je velmi podobný našemu gymplu. Studenti musí splnit kreditní požadavky jak v přírodovědných, tak humanitních oborech.

K užší specializaci (tzv. major) dochází ve druhém, někdy až čtvrtém ročníku. Slyšel jsem o princetonské studentce, která začala studovat stavební inženýrství, později přešla na sociologii a diplom získala z divadelních věd. To, jak hluboké znalosti měla v každém ze tří oborů, je asi každému nad nebe jasné. Jí to však bylo jedno. Američan by vám tvrdil, že konec konců bakalář je přece od toho, aby člověk experimentoval, nebe snad ne?

Globalizace v praxi

V neposlední řadě těží americké školy z velkého množství zahraničních studentů - international students. Už i u nás jsme si zvykli na přítomnost studentů ze okolních evropských států, nicméně studenti z Číny, Singapuru, Senegalu či Bolívie jsou pro nás stále velmi exotičtí. To však neplatí pro americké VŠ. Podíl zahraničních studentů z celého světa zde průměrně činí deset procent všech posluchačů školy. (V tomto se od sebe hodně liší americké regiony. Zatímco na západním pobřeží je toto číslo vyšší, na jihu USA je zase až několikanásobně nižší.) Podíl zahraničních studentů se v poslední době stal pro americké VŠ otázkou prestiže. Školy si své international students dost hýčkají a zároveň se předhánjí o tom, která škola nabídne takzvaným internationals štedřejší stipendia.

Závěrem...

Americké vysoké školství není pro všechno. Jsi-li pevně přesvědčen o tom, čím chceš v životě být, a hledíš-li na mimoškolní aktivity jako na ztrátu času, pak asi pro tebe nebude studium na americké univerzitě to pravé ořechové. Na druhou stranu, nevadí-li ti, že změníš během studia párkrát svůj hlavní obor a láká-li tě představa historických kampusů s profesorskými celebritami, jsou pro tebe školy ve Státech šité na míru. Jakožto international jsi i ty středem zájmu amerických škol. Kdo ví, nebudeš-li v budoucnu právě ty tím hýčkaným zahraničním studentem...